

Л 2005

6069к

Ақылбек МАНАБАЕВ

© К

АРМАН ДҮНИЕ

О Т Ы Р А Р   К І Т А П Х А Н А С Ы

Ақылбек МАНАБАЕВ

Арман ДҮНИЕ

Астана
2004

Қазақстан Республикасы Ақпарат
министрлігінің бағдарламасы бойынша
шығарылды

Жинақты құрастырып, баспаға дайындағандар
ақынның жары Рымхан Сағыбай келіні мен

М 23 Манабаев А.
Арман дүние. Өлеңдер, толғаулар,
балладалар, аңыздар. – Астана: Фолиант,
2004. – 204 б.

ISBN 9965-619-68-9

Бұл кітапқа өмірден ерте кеткен талантты ақын
Ақылбек Манабаевтың көзі тірісінде әр жылдары
жарық көрген "Жазира", "Самал сазы", "Таутескен",
"Мәуелі маусым", "Анама хат", "Жүрек сөйлейді" атты
жинақтарынан алынған өлеңдері енді.

Қалың оқырман қауымға арналады.

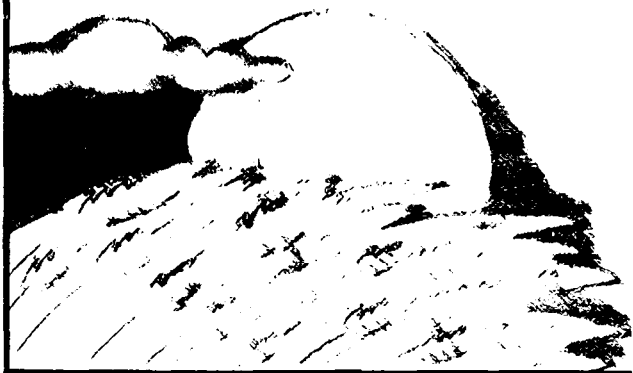
М $\frac{4702250202}{00(05) - 04}$ 04

ББК 84 Қаз 7 – 5

ISBN 9965-619-68-9

© "Фолиант", баспасы, 2004

Θ
Λ
Ε
Η
Δ
Ε
Ρ

Қызғалдағы зырын Жапқан...

ТУҒАН ЖЕР

Туған жер, қасиетті, о, тұрағым,
Мен сенің арман қуған от ұланың.
Адамға асыл ұя, құтты мекен,
Бал тамған, бақыт өнген топырағың.

Жарқылдап алтын толқын сауырыңда,
Сырлы өзен сырнай тартқан бауырыңда.
Қасқиып тауларың тұр хас батырдай,
Қондырып ақша бұлтты жауырыңға.

Кеудеңде кербез өскен гүл-қызғалдақ,
Сұлусың, сенен оны кім қызғанбақ.
Көлдерің ойлы көздей мөлдірейді,
Түсіріп аясына күн — қызды арбап.

Шыңына құлаш ұрған ертеңгінің,
Туған жер, о, туған жер, еркеңді ұғын.
Жатса екен өлеңімде жалын атып,
Келбетің, құдіретті көркемдігің.

АУЫЛҒА ОРАЛҒАНДА

Саңдағын мініп ұшқыр сағыныштың,
Ауылым аңсап сені тағы да ұштым.
Өзіңе мәңгі ынтызар бұл жанымда
Маздайды қуаныштан жанып ұшқын.

Мен жүрер нелер ұзақ жол бар әлі,
Зырлайды машинаның доңғалағы.

Шақырып асқарына арманымды,
Алыста тау иығын қомданады.

Жеттім-ау, жарқын өскен ортадамын,
Ақ әжем алып шықты мол тағамын.
«Үйге кір, қонақ бол» деп кейбіреулер,
Айтып та үлгірді әне, қолқаларын.

Мен қалай ірке алайын сезімді шат,
Қараймын жан-жағыма көзімді сап.
Балалар бір-біріне сыбырлап жүр,
Баяғы еліктегіш өзім құсап.

Қаншама сезінсең де есейгендей,
Бассалып еңкейтеді шешейлер кей.
Мұндайда шама қайсы, екі бетті
Мейірімді еріндерге төсей бермей.

АУЫЛДА

Сәбидей былдырласа тұнық бұлақ,
Жағада елжіреді тыныш құрақ.
Бұлқына құшақтайды асау өзен,
Жартасты әкетердей жұлып бір-ақ.

Жағалай қойлар жатыр малшы үйлерін,
Қосады шопан әнге жан сүйгенін.
Бөктерден кең далаға көз тастаса,
Мұхиттай күн астында шалқиды егін.

Қаптатып сайға қарай жылқыларын,
Сом жігіт шаужайлайды сұр құнанын.
Келіншек жолын тосып су ұсынды,
«Дәмінен татыңыз, — деп, — бұл
тұманың...»

ОТАНЫМ – БАҚЫТ БЕСІГІ

Айналайын Ұлы Отаным,
Алтын құндақ
Бесігім.
Саянда әсем, гүл атамын,
Жүрегімде есімің.
Қаптап өріп қырыңнан мал,
Далаңда егін жайқалады,
Арнап саған жырымнан бал,
Жаным шалқып, жай табады.
Қойнауыңнан тасып жатыр,
Бейбіт еңбек берекесі.
Әрбір күнің — асыл ғасыр,
Секілді өмір мерекесі.
Ырғағындай ән-күйлердің,
Болашақтың қалалары.
Әр кірпіші сәнді үйлердің,
Шаттық болып қаланады.
Күміс күлкі атырабым,
Пәк сезімді сапырамын.
Күнді тоймен батырамын,
Таңды оймен атырамын,
Ардақтаймыз дәулетіңді,
Қамбаларға ырыс толды.
Арттыруда сәулетіңді,
Құрбыларым құрыш қолды.
Қайрай түстің талабымды өр,
Сағат сайын шырайланып,
Сен ұшырған корабльдер,
Планетаны жүр айналып.
Айналайын, Ұлы Отаным,
Алтын құндақ
Бесігім.
Саянда әсем гүл атамын,
Жүрегімде есімің.

ТУҒАН ЖЕР

О, туған жер,
Тобықтай ғана жүрекпен,
Топырағыңа аунап түсіп,
Өстім жақсы тілекпен,
Сені сүйіп, лаулап құшып.
Ерке қыздың назы ма
Аңқылдаған самалың?
Елжіреп, елтіп сазына
Мәз болып рақат табамын.
Көктеміндей көңілім,
Ақ қардай кірсіз арым да.
Өзіңдей шалқар өмірім,
Бөлеген жанды жалынға.
Сенсіз дарқан баспанам,
Қуанбай, неге жасимын!
Кеудемде күй мен асқақ өн,
Шарықтап, шалқып, тасимын.
Нұр тамған айлы кешіңе,
Алаулы оймен төнемін,
Қалса екен деймін төсіңде
Жалау боп мәңгі өлеңім.

ДАРҚАН ДАЛАМ

О, менің жазиралы дарқан далам!
Кімдер бар тамашаңа тамсанбаған.
Ынтық қып тамылжыған таңдарыңа
Дейсің бе, Күнді күліп қарсы ал, балам!

О, менің қасиетті дарқан далам!
Кеудеңнен бұлбұл ұшып, өн самғаған.
Ой алып жап-жасыл ну орманыңнан,
Аяқты еркін басып, алшаңдағам.

О, менің кең пейілді дарқан далам!
Топырағыңды құр тоздырып,
талтаңдаман.

Гүл егем, құмдарыңа, тыңдарыңа
Ғасыр бойы ат ізін жан салмаған.

О, менің асыл анам, дарқан далам!
Құшағың — шаттыққа ұя, шалқар ғалам.
Қыраулы қыс, қытымыр аязда да
Қызу беріп тұрады арқан маған.

О, менің құдіретті дарқан далам!
Өз ұлыңмын, мақсатым бар таңдаған.
Кіндігімнің бір тамшы қаны тамып,
Тағдырымды тек саған арқандаған!

КИІЗ ҮЙДЕГІ ДИАЛОГ

Шетелдік турист:

— Мынау уық,

Ағаш есік,

Шаңырақ пен кереге,

Қабырғасыз шиден тоқып жасалған

бес дәдеге,

Жау қолында жалақтаған қылыш, найза,

балтаның

Қарымына қалқан болып әсте төтеп бере ме?

Сай сағалап,

Садақ тартып,

Саңлақтарын баптаған,

Сахаралық қарақшылар неге мұны

шаппаған.

Ғажабы сол — бабаларың үй толы әсем жиһазды

Тас қоймасыз тоналудан қайтып аман сақтаған?

Мен:

— Дала елінің үйді үптейтін ұсақтыққа қас

жаны,

Бармайды оған аштан қатып,

Құласа да аспаны.

Қысас қылып, жауласқанның тиіп алып
жылақысын,
Білмеген ол барымта қайтарудан басқаны.
Қазақ үшін «тонау» сөзі құлаққа жат,
Ерсі ұғым,
Өзгелердің үй-мүлкіне қадамайды ол сұғын.
Ұрпағына үлгі тастап өткен біздің халқымыз:
«Ала жібін рұқсатсыз аттама, — деп, —
көршінің».

ҚЫЗҒАЛДАҒЫ ҚЫРЫН ЖАПҚАН

Қызғалдағы қырын жапқан желкідеп,
Ен жазығын ел жайлаған еркіндеп,
Даламыздың әр бұтасын суарған
Бабамыздың жасы тамып мөлтілдеп.

Ормандары қою бұйра бұрымдай,
Бұлақтары кісінеген құлындай,
Даламыздың әрбір тасы архив боп,
Сақтап қалған ғасырлардың сырын бай.

Жусанынан жұпар иісі аңқыған,
Жота-жоны күн нұрына балқыған.
Даламыздың саз боп есіп самалы,
Өзенінен тасқынды күй шалқыған.

Ақ тақия киген алып тау шалдай,
Таза асауы тәтті шырын-кәусардай,
Даламыздың дарқандығын даналар
Өмір бойы жырлап өткен тауыса алмай.

Көгілдір көл,
Көрікті алқап,
Гүл беткей,
Көлбеңдейді көз алдымнан бір кетпей.
Даламыздың кестелеуге келбетін
Менің дағы келте тілім жүр жетпей...

Көк аспанға өрнек болып сызылып,
Қиқу салып қайтты құстар тізіліп.
Жер бетіне қырау қонып тастады,
Аппақ тонын тау басына күз іліп.

ЖУСАН ИІСІ

Жондағы боз жусанның құлын жалды,
Бұрқыраған иісі мұрын жарды.
Былтыр келіп қайтып ем шала мас боп,
Сол құмарым, шіркін-ай, бүгін қанды.

Шайыры ма әжемнің ақ шашының,
Қаңсығы ма атамның шақшасының,
Қышқылы мен қымыз бен қымыранның,
Буы ма әлде қазақтың жақсы асының?

Соны иіскеп:
Бүгілгенде қасіреттен,
Бабамыздың, — дейді, — көзінің жасы
кепкен.

Меніңше, бірді емес, ол бәрімізді
Сайын дала сазына ғашық еткен.

О, досым,
Ауылыңа түйіспей жол,
Әкетсе қиыр тартып қиыс кейде ол,
Кез келген жотасына сахараңның
Ауна да боз жусанын иіскей бер...

ӘН

Самалдың тынбай шарлап сай-саланы,
Секілді дала гүлін шайқағаны,
Мамырлап майда ырғақтар желпіп өтсе,
Жанымның жапырағы жайқалады.

Сұлу ән, сұңқылдаған бұла керім,
Тек мен бе, оған бүкіл құмар елім.

Аққуға үнін қосып Әміресі,
Ақаны асқақтатқан «Құлагерін».

Саздардың халқым жетік мән-жайына,
Бұл өнер бақ боп біткен маңдайына.
Бүлк етсе бұлықсып кеп бұлбұл қонған,
Күләш пен Бибігүлдің таңдайына.

Әуеннің бар не тұлпар,
Сұңқары да,
Қалдырар ол да мұра ұрпағына.
Әсем ән — көгершін боп көңілдердің
Дірілін жеткізеді іңкәріна.

ОТАНЫМА

Самалыңмен тыныстап,
Орманыңнан ой алдым,
Көкірегіме күн ұстап,
Таңың болып ояндым,
Айналайын, Отаным.

Атай берем атыңды,
Қайта-қайта сүйініп,
Паш етіп махаббатымды
Жүрегім тұр жиі ұрып,
Айналайын, Отаным.

Өзен, дала, тауға бай,
Кереметсің байтақсың.
Кеудеңе бір аунамай,
Жаным қалай жай тапсын,
Айналайын, Отаным.

Қырында дән тасыған,
Өрісің толы жатыр мал,
Көркің — сазды асыл ән.

Жыр арнаған ақындар,
Айналайын, Отаным.

Мен де күйге қоса алам,
Мәртебесін халқымның,
Берік болсын босағаң,
Аман болсын алтын күн.
Айналайын, Отаным!

БАРЫМ СЕНДІК, ТУҒАН ЕЛ

Жұмсау керек қолды адам,
Қайыстыра жүк артып.
Тегін келген олжадан,
Төккен терің мың артық.

Осы менің өмірлік,
Биік ұстар ұраным.
Тағдырымнан жеңілдік,
Келмейді әсте сұрағым.

Жарқанаттай қалтылдап,
Қаламаймын бұғуды.
Ұнатамын жарқылдап,
Топ ішінде жүруді.

Тыным таппас мен — ара,
Өмірден бал жиямын.
Барлығын да ел — ана,
Өзіңе әкеп құямын.

ОЙХОЙ, ДАЛАМ

Қозы маңырап, боталары боздаған,
Ойхой, менің боз торғайлы боз далам.
Аласапыран ғасырлардың тұяғы,
Таптаса да, жасыл көркің тозбаған.

Махамбеті алдаспанын қайраған,
Күләштары бұлбұл болып сайраған,
Кектен туған Құрманғазы күйлері,
Көбік шашып дауылменен ойнаған.

Шалқып аққан Ертісі мен Есілі,
Ойхой, менің далам — ырыс бесігі.
Аңыз болып бар әлемге тараған,
Абай мен Мұхтарыңның есімі.

Дән тасытып, мыңғыртып мал айдаған,
Ойхой, менің берекелі бай далам.
Топырағыңның түгін тартса май шығып,
Төрт түлігің семіздіктен шайлаған.

Кезсем-дағы, алқаптарды бай небір,
Көре алмадым, далам сендей жайлы өңір,
Көтереді әлі талай даңқыңды,
Космосқа старт берген Байқоңыр.

Қозы маңырап, боталары боздаған,
Ойхой, менің боз торғайлы, боз далам.
Сенің шалқар, шарапатты шапағың,
Жалын құйып, шабытымды қозғаған.

ЕГІНШІ

Нанның дәмін татқан сайын үнемі,
Еске аламын ең сүйікті жанды бір.
Ол егінші, оттан ыстық жүрегі,
Алаулы өңін аялаған таңғы нұр.

Егіншідей баптай алар жерді кім,
Маңдай тері қырға құт боп тамады.
Көктемді ерте қарсы ап жұрттан ол бұрын,
Көкірегіне қызғалдақты тағады.

Алып мұхит — ақ бидайын толқытқан,
Келсе шалқып кең пейілді алтын күз,

Ор масақтай күреңденіп тотыққан
Штурвалда күлімдейді жарқын жүз.

Қоңырланып қоламтаға аунаған,
Нанды көрсем көз алдыма үнемі.
Дарқандығы даласынан аумаған
Елестейді егіншінің реңі.

ЖЫЛҚЫШЫ

Тасыр да тұсыр ылди жақ,
Жылқышы дөңде тұр шолып.
Жөнелді кенет құлдилап,
Жарауын жонға бір соғып.

Дүбірі селдей күркіреп,
Өзінен-өзі үріккендей,
Асаулар кілең дүркіреп
Жөнелді жөңкіп ырық бермей.

Құйын боп құм-тас ұйтқи
Көміліп шаңға қыраттар.
Құйрығын шаншып жүйткіді
Бүйірі қызған құр аттар.

Қырлардан асты қиқулап,
Жігіттің өткір дауысы.
Тұяқтар шерткен күй тулап,
Теңселіп кетті тау іші.

Толқып кеп үйір іркіліп,
Шалмада асау шыңғырды.
Қасқайып жігіт тұр күліп,
Шірене тартып шылбырды.

СЕМЕЙ КЕШІ

Күреңденіп күннің соңғы шапағы,
Көкжиекке өрт боп жанып батады.
Асып-таспай, арнасында ақырын
Ерке Ертіс сабырлы ағып жатады.

Шалқар айдың құшағына ап ойлы айды,
Көп жұлдыздар тұңғиыққа бойлайды.
Жарқ-жүрқ етіп ақ шабақтар асыр сап,
Су ішінде шортан шоршып ойнайды.

Толқындарға жапырағын жайып тал,
Шаң-тозаңын келтіреді шайып бар.
Жүрек сырын су бетіне сызады,
Баяу жылжып жастар мінген қайықтар.

Сансыз оттар қара түнді тілімдеп,
Алтын тісті бағаналар күлімдеп.
Омырауына алқа тізген үйлердің,
Су бетінде суреті тұр дірілдеп.

Салқын, сабат самал ескен тыныш бақ,
Жұпар сеуіп, аспанына нұр ұстап.
Қала жатыр құшағында ұйқының,
Тұнық ауа, тәтті күймен тыныстап...

ДАРҚАН ҚАЛА

Семейім менің,
Сері қала,
Жас қала,
Бақытқа ұя,
Шаттыққа шалқар баспана.
Көкжиегін көгілдір орман көмкеріп,
Көсіліп жатыр ерке Ертісті жастана.
Семейім менің,
Салтанат,

Сәні жарасқан.
Көшесі жасыл өрілген гүл мен ағаштан.
Үйлері анау,
Қатарын түзеп,
Сап құрып,
Биікке өрлеп,
бірі мен бірі таласқан.
Семейім менің,
Енші алған білім еңбектен,
Даналарды ол ана болып тербеткен
Самала кешін сазына бөлеп ән-күйдің,
Өнерлі талай өрендер өсіп, ержеткен.
Көркіңе елтіп,
Құмарым әсте бір қанбай,
Мұржалар биік — еңселі менің тұлғамдай
Дауысын беріп бейбіт күн үшін бүгінгі,
Көп адам көкке көтеріп қолын тұрғандай.
Семейім менің —
Тұғыры өшпес даңқтың,
Даналарың менен дарқандығыңды
таныттың.
Өркенің өссін,
Жыр арнап саған мен де ылғи
Көсілте берейін тұлпарын асау
шабыттың!

БУРАБАЙ

Арнасынан асырмай,
Аялап бір суды арай,
Сағыныштың жасындай,
Мөлтілдейді Бурабай.

Кеудесінен түсі аппақ,
Көтеріліп сынап бу,
Толқындарды құшақтап,
Сауық құрып жүр аққу.

Торғын сағым сусылдап,
Тосінен аунап барады.
Ауасы жұпар, сусындап
Жаның рахат табады.

Желкілдеп бұлты шудадай,
Тұр Оқжетпес қиясы.
Секілді екен Бурабай
Көркемдіктің ұясы.

ЖАЙЛАУ КӨРІНІСІ

Самолеттен қарап келем қызығып,
Нелер сурет сызулы тұр төменде.
Қарағандар шоқ-шоқ болып тізіліп,
Қозылардай жусап жатқан көгенде.

Жер — дастарқан, шашақтары — қарағай,
Қой — бауырсақ, қаптап өрген баурайды.
Көл — тегене, үйлер-кесе
жағалай,
Шың — отырған қарттардан бір аумады...

ТОЙ ТОЛҒАУЛАРЫ

БӘЙГЕ

Көмбеден оқтай атылды,
Андыздап кілең саңлақтар.
Жұрт көзін бірден шақырды,
Омыраулай шыққан алға аттар.

Тіл қатты біреу қызынып:
— Жігітім, бол, бол, соқ қамшы!..
Тұяқтан жар-жұрқ үзіліп,
Тамады жерге от-тамшы.

Жұлдені озып кім алар,
Тағат жоқ көпте тілеуі ақ.
Шын жүйрік топта сыналар,
Қашан да бөйге біреу-ақ!

Қадалды талып қарашық,
Қиылды сансыз саған көз.
Қараңды үзіп дара шық,
Кім болсаң да, шабандоз!

КӨКПАР

Серейіп жатқан серкені,
Бір қолмен жерден іліп ап,
Құлдилай бойлап өлкені,
Келеді жаршы зымырап.

Қалың топ қара нөсердей,
Додаға салды қамалап.
Тұяқтар жерді тесердей,
Барады төске сабалап.

Шалқалай ерге жабысып,
Апай төс атпен жігіттер.
Айқасып кетті алысып,
Жұлдеден болып үміткер.

Атылып оқтай табанда,
Қасқая жарып топты әлгі.
Қара үзіп шыққан баранға
Қадала қарап көп қалды.

Жөнелді жігіт бұлқына,
Білекке жиып бар күшін.
Жіберіп атты ырқына,
Алыпты тістеп қамшысын.

Дәл осы сөтте шоқ талды,
Тасалап біреу сап өтті.

Қарысқан қолдан көкпарды
Қинамай жұлып әкетті.

Олжаға батқан қасқаның,
Жондата жолмен жосуы-ай...
Қапысын аңдып басқаның,
Жүргендер бар-ау осылай.

АУДАРЫСПАҚ

— Думанмен қыздыратын дала тойын,
Бұл да бір дәстүрге енген тамаша ойын,
— Кәнеки, қайсың барсың, — деп тебініп,
Секілді шықты жігіт қара шойын.

Тұлпарын астындағы баптап мінген,
Саңлақтар сайыс десе сақ-сақ күлген,
Үзеңгі қағысты да кетті алысып,
Кетердей қарсыласын таптап бірден.

Тіресе бүкірейген арыстан бел,
Ұстасып,
Жұлқып,
Сілкіп,
Қарысқан қол,
Ырыққа екі жақты көндіруге,
Ширыққан берер емес намыстар жол.

Әдіспен жеңгенді жұрт жатыр демеп,
Сыйлаған қашан да ел батылды ерек.
Таныту үшін дағы қара күшті
Екен ғой айла менен ақыл керек...

ПАЛУАН ІНІМЕ

«Жасым үлкен мен жеңем» деп жүгірдің,
Жұрт алдында омақасып жығылдың.
«Күш атасын танымайды» дегенді
Бұл өмірде тұңғыш рет ұғындың.

Жүруші едің өзіңді-өзің пір санап,
Ұялдың-ау, бастың бетті тұмшалап.
Жеңілісің арқылы інім алдың сен
Естен әсте кетпейтіндей бір сабақ.

Оқасы жоқ,

                                өсіп әлі-ақ толасың,
Кемді үстеп, артығыңды жонасың.
Сәтсіздіктен білсең егер сақтана,
Енді қайтып сүрінбейтін боласың...

ҚЫЗ ҚУУ

Қауымды қаумалаған сара жарып,
Екі жас шықты оңаша дараланып.
Қиянға алып ұшқан қиялдары
Желпінді сыймай мынау далаға алып.

— Кәнеки, бастандар, — деп, — тез жарысты,
Қопаңдап, көп көрермен қозғалысты.
Ерендер елемей қоймай өзгелерді
Өзара әзіл тастап, сөз қағысты.

— Қамыңды ойладың ба, бас қатырып,
Ат емес мінгендейсің басқа түлік.
Алдында жиын-топтың масқаралап,
Жүрмейін жон арқаңнан таспа тіліп...

Деді де қыз жігітке сынай қарап,
Танытпай тұрды жылы шырай-қабақ...
— Тәуекел, — деді жігіт, — не көрсем де
Өзіңсің таңдағаным құлай қалап.

Орғыған астындағы керге сеніп,
Қыз кетті қос бұрымын жел көтеріп,
Жігіт те аршын төсін ашып тастап,
Ұмтылды доғадай боп ерге төніп.

— Қыз емес,
нағыз арман анау кеткен,
Бол, көне, жанасала жарау көкпен!..
Көпшілік қиқулайды, қызық еді
Махаббат жарысына қарау неткен!?

Құшуға құштарланып қалаулы айды,
Жанары бозбаланың алаулайды.
Жер төсін пергілеген төрт тұяқтың,
Соңында шұбатылып шаң аунайды.

Ер екен, қуып әне жетті барып,
Білегі — қыз мойында от бұғалық.
Сыбырлап:
— Сәулем, деген сырлы үні
Сұлудың жүрегіне жетті дарып.

Кетті ме сол бір сөзден жанып үміт,
Қайтарда жетсе дағы салып ұрып.
Қамшысын құрбысына сілтей алмай
Бойжеткен дел-сал болды өлі құрып.

Жанарлар елти қадап сұғын — отын,
Биязы төрешінің үні де тым.
Егескен екі жасты елжіреткен
Қойсайшы, ғашықтықтың құдіретін?..

ТЕҢГЕ АЛУ

Теңге алуға шығады шақырам, кім?...
Жұлде үлкен,
қалмаңдар қапы халқым.
Шүберекке түйлі басты сыйлық
Жасау болар бір қызға жатыр алтын.

Жеңсең егер сен оны аласы боп,
Әкете бер, ешкімнің таласы жоқ, —
Деп дауыстап жалпыға таныстырып,
Шартын айтты жарыстың қарашы кеп.

Нағыз айқас басталып кетті, міне,
Шын бәсеке қарай ма тек, түріңе.
Кеуде кере келгенде құлай жатыр
Шыдай алмай шапқан ат екпініне.

Икемсіздік талайға шектіріп мұң,
Санын небір абайсыз соқты мықтың.
Жігері бар жігіттер енді ұғып жүр
Ерлік пенен бағасын ептіліктің.

Қимылына қауымның қыбы қанып,
Мығымсынған ноянның мыңы қалып.
Ел көзіне еленбей келген біреу
Кейде олжаны кетеді іліп алып...

СЕМЕЙІМ МЕНІҢ

Гүл қала бақыт бесігі
Адамға сиын арнаған.
Нұр қала өн боп есімі,
Аспанды шарлап,
Шарықтап биік самғаған.

Семейім менің,
Шаттықпен жанды тербеткен,
Семейім менің,
Саянда сәнді
Өнерлі талап
Өрендер өсіп, ержеткен.

Ер қала атақ — айбынын,
Асырған алып еңбекпен,
Өр қала шалқар байлығын,
Отанға арнап
Еселей түсіп селдеткен.

Ертістей жайсаң өлкенді,
Көргендер мақтан етеді.